

O mediacji gospodarczej z perspektywy naukowców i praktyków

Podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej „Oblicza mediacji w sprawach cywilnych. Przedsiębiorca – konsument – mediator” (14 listopada 2018) w Sali Senatu US podjęto szeroką dyskusję w obszarze zagadnień, które nabierają coraz większego znaczenia w polskim systemie prawnym oraz w życiu społecznym i gospodarczym.

Konferencja została zorganizowana w ramach projektu, w którym główną koordynacją i realizacją zajmuje się lider – Północny Związek Pracodawców z siedzibą w Szczecinie w partnerstwie z Izłą Rzemieślniczą Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Szczecinie. Działania projektowe są skoncentrowane w Zachodniopomorskim Centrum Arbitrażu i Mediacji, działającym przy Północnym Związku Pracodawców w Szczecinie.

Opiekę naukową nad projektem sprawują pracownicy Wydziału Prawa i Administracji US, co stanowi również konsekwencję podpisanej na początku tego roku akademickiego umowy o współpracy WPiA US i PZP w zakresie ich ustawowych zadań. To przykład transferu wiedzy do otoczenia w obrębie nauk prawnych, w obszarach, w których zasadnicze znaczenie ma działalność samorządów prawnych oraz samorządów gospodarczych. Grupę docelową projektu tworzą interesariusze mediacji w sprawach gospodarczych z terenu województwa zachodniopomorskiego – mediatorzy i pracownicy centrów działających w zakresie mediacji w sprawach gospodarczych oraz przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości, tj. sędziowie, referendarze, asystenci sędziów, prokuratorzy, asesorzy i asystenci prokuratorów, a także przedsiębiorcy.

SZANSE MEDIACJI GOSPODARCZEJ

Tematyka konferencji dotyczyła zagrożeń i barier, ale także szans płynących z mediacji gospodarczej

stosowanej w sporach z udziałem przedsiębiorców. Głównym założeniem organizatorów było zidentyfikowanie problemów występujących w tej materii, ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań województwa zachodniopomorskiego, w którym istotną rolę odgrywa mediacja transgraniczna, a także gdzie ma szansę rozwinąć się mediacja w sprawach morskich i stoczniowych. W celu zaakcentowania aspektów praktycznych konferencja przybrała formę panelu dyskusyjnego z aktywnym udziałem wszystkich uczestników, poprzedzona wprowadzeniem moderatora, przedstawiciele ośrodków naukowych z całego kraju: Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, uniwersytetów: im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, w Białymstoku, Rzeszowskiego, Szczecińskiego i Warszawskiego. Zagwarantowało to nie tylko solidny poziom analiz praktycznych, ale również rozważań teoretycznych, stanowiących punkt wyjścia do konstruowania obecnych i przyszłych rozwiązań prawnych, odnoszących się do mediacji i innych metod pozasądowych.

Dyskusja rozpoczęła się od problematyki ogólnej odnoszącej się do alternatywnych metod rozwiązywania sporów gospodarczych w polskim systemie prawnym i możliwości ich rozwoju w polskich realiach, związanych m.in. z koniecznością usuwania opóźnień co do kształtowania jakichkolwiek obywatelskich form aktywności z okresu funkcjonowania państwa sprzed 1989 roku. Jednocześnie uczestnicy

dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. US

dr Aleksandra Klich

Wydział Prawa i Administracji US

Dr hab. Z. Kuniewicz, prof. US, dziekan Wydziału Prawa i Administracji wita uczestników konferencji

Fot. Małgorzata Komar

podjęli próbę wartościowania obecnie funkcjonujących rozwiązań dotyczących alternatywnych metod rozwiązywania sporów cywilnych, ze szczególnym uwzględnieniem coraz bardziej widocznej słabości konstrukcji postępowania pojednawczego, które w większości przypadków stanowi jedynie sposób na przerwanie biegu przedawnienia roszczeń, a nie służy swemu podstawowemu celowi – wypracowaniu ugody między stronami sporu. W tym aspekcie szczególnie ciekawe były rozważania uczestników odnoszące się do nadużycia prawa i możliwości zastosowania tej instytucji prawnej wobec pozornych prób wypracowania polubownych sposobów rozwiązania sporu gospodarczego.

Ważnym uzupełnieniem aspektów praktycznych omawianych zagadnień była część dyskusji odnosząca się do alternatywnych metod rozwiązywania sporów cywilnych w praktyce sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Cenne okazały się zwłaszcza uwagi przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości do realnych problemów orzeczniczych, zauważalnych w odniesieniu np. do sądowej kontroli ugody zawartej przez strony postępowania. Ciekawa była również dyskusja o roli pełnomocników stron w postępowaniu mediacyjnym, w trakcie której zaakcentowano ich liczne zadania organizacyjne, stymulacyjne i merytoryczne.

KONSUMENTY I PRZEDSIĘBIORCY

Obszarem szczególnie dynamicznego rozwoju mediacji w sprawach cywilnych stały się spory przedsiębiorców z konsumentami, także te o charakterze transgranicznym. Stanowi to konsekwencję

dynamicznej polityki prokonsumenckiej znajdującej swój wyraz w rozbudowanym prawodawstwie Unii Europejskiej. Jednym z elementów tej polityki stał się rozwój pozasądowych sposobów rozwiązywania tych sporów, również za pośrednictwem instrumentów internetowych, realizowany m. in. poprzez tworzenie platform internetowych pośredniczących w kontaktach stron sporów konsumenckich z instytucjami zajmującymi się ich rozwiązywaniem lub rozstrzygnięciem. Dyskusja skoncentrowała się na problemach związanych z edukacją konsumentów i w praktyce odnoszącej się do kształtowania świadomości prawnej konsumentów i przedsiębiorców.

MEDIATORZY I NARZĘDZIA MEDIACJI

Dyskutanci zajęli się również kwestiami praktycznymi związanymi ze statusem i czynnościami mediatorów, których kwalifikacje i umiejętności stanowią jedną z podstawowych gwarancji wysokiego prawdopodobieństwa wypracowania porozumienia między sporami sporu. Pojawiły się m.in. uwagi dotyczące słabości systemu kształcenia mediatorów, problemów związanych z brakiem motywacyjnego systemu ich wynagradzania, co eliminuje możliwość korzystania z usług mediacyjnych świadczonych przez osoby o wysokich kwalifikacjach do wykonywania tego zawodu.

Odnosząc się do przyszłości alternatywnych metod rozwiązywania sporów gospodarczych, uczestnicy dyskusji wyodrębnili zasadnicze problemy związane nie tylko ze stroną techniczną funkcjonowania metod *online*, ale również z barierami

psychicznymi uczestników mediacji, objawiającymi się niechęcią do stosowania rozwiązań niepozwalających na osobisty kontakt z rozmówcą.

Coraz większe wyzwanie stanowi obecnie problem alternatywnych metod rozwiązywania sporów w sprawach cywilnych, zwłaszcza w aspekcie rozpoznawania sporów dotyczących bezpośrednio prowadzonej przez przedsiębiorców działalności gospodarczej. Wynika to przede wszystkim ze specyfiki postępowania sądowego, w którym coraz mocniej znaczą się takie problemy, jak kosztowność, nadmierny formalizm i przewlekłość postępowania. Antidotum stają się takie formy rozwiązywania i rozstrzygania sporów gospodarczych jak mediacja, arbitraż, a także różnego rodzaju metody o charakterze mieszanym. Co więcej, kolejnym etapem ewolucji pozasądowych metod rozwiązywania tego rodzaju sporów jest rozwijanie różnego rodzaju metod *online*, które niwelują najbardziej dotkliwą barierę geograficzną i obniżają koszty związane z osobistym udziałem stron postępowania.

WSPÓŁPRACA Z PRZEDSIĘBIORCAMI

Należy podkreślić, że omawiana konferencja jest kolejnym przejawem współpracy, którą Wydział Prawa i Administracji US rozwija ze środowiskiem przedsiębiorców, zwłaszcza tych skupionych wokół Północnego Związku Pracodawców w Szczecinie. Są oni często partnerami w przedsięwzięciach naukowych i dydaktycznych, także tych, które mają podnieść poziom świadomości prawnej u osób prowadzących działalność gospodarczą. Co więcej, pracow-

nicy wydziału często łączą tę współpracę z zaangażowaniem samorządów prawniczych w tego rodzaju przedsięwzięciach, w szczególności radców prawnych i komorników sądowych, których praca w znaczący sposób wpływa na poziom bezpieczeństwa prawnego w obrocie gospodarczym. ♦

Projekt „Zachodniopomorskie Centrum Arbitrażu i Mediacji: ZCAM” dofinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Działanie 2.17. Skuteczny wymiar sprawiedliwości. Projekt realizowany jest w partnerstwie, w którym główną koordynacją i realizacją zajmuje się Północny Związek Pracodawców z siedzibą w Szczecinie w partnerstwie z Izbą Rzemieślniczą Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Szczecinie. Wartość projektu: 1 170 674,01 zł, w tym środki europejskie 986 644,06 zł.

<http://zcam.pl/informacje-o-projekcie/>
